

УДК 81:82-1/-7
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-6>

РИЗОМАТИЧНА НАРАТИВНА ПОЛІФОНІЯ: ТВОРЕННЯ ПОСТІРОНІЇ У РОМАНІ ДОНАЛА РАЯНА «THE SPINNING HEART»

Дунєва О. І.

*аспірант кафедри світової літератури
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-8796-1570
olenaklymova27@gmail.com*

Ключові слова: *наратор,
ризоматична поліфонія
нараторів, поліфонічний
роман, ризома, постіронія.*

Статтю присвячено аналізу авторської стильової техніки – ризоматичної наративної поліфонії як способу структуризації багатоголосної оповіді з монологіями 21 персонажа у контексті творення постіронії у романі ірландського письменника Донала Райана «The Spinning Heart». У роботі доведено, що спосіб організації поліфонічного роману із безліччю рівноправних у своїх поглядах персонажів-нараторів вимагає від автора відповідного композиційного інструменту задля індивідуалізації монологів усіх героїв-оповідачів без втрати центральної сюжетної лінії. У цьому випадку ризоматичність оповіді дозволяє створити необхідні міжособистісні зв'язки персонажів зі збереженням їхньої наративної «значимості». Простежено, як завдяки ризоматичній структурі та відповідному типу нарації кожен із персонажів виказує щирі емоції та переживання, рефлексує власні травми та висловлює суб'єктивне ставлення до оточення, поринаючи у чесні роздуми про природу власних внутрішніх та зовнішніх конфліктів, а також дитячих травм. Виявлено, що змістове наповнення монологів нараторів характеризується інтраспективністю, фрагментарністю та алогічністю із частковою втратою послідовності оповіді та індивідуальною мовленнєвою експресивністю. З огляду на змістовий критерій вирізняємо інтераспектну, поліаспектну та алогічну ризоматичну наративну поліфонію. Вичерпуючи емоційний резерв читача, кожен наратор у межах монологу висловлюється розгорнуто, намагаючись охопити як власні переживання, так і загальну картину життєвих перипетій жителів міста. Автор за таких умов залишається далеким від оцінки власних персонажів та не надає жодному з них наративних привілеїв, урівнюючи трагедії кожного. З'ясовано, що ризоматична наративна поліфонія дає можливість втілити постіронічний письменницький задум, адже, попри щирість кожного монолога, персонажі у межах роману не комунікують та не перетинаються у діалогах. У статті простежено, що ризоматична наративна поліфонія як спосіб творення постіронії у досліджуваному романі підкреслює авторську постіронію: залишаючись «глухими» до чужих переживань, герої твору Донала Райана не здатні повністю реалізувати свої щирі наміри, емпатію щодо інших та ідентифікувати себе у багатоголосному постіронічному середовищі роману.

RHIZOMATIC NARRATIVE POLYPHONY: CREATING POSTIRONY IN DONAL RYAN'S NOVEL «THE SPINNING HEART»

Dunieva O. I.

Postgraduate Student at the Department of World Literature

Lviv National University

Universitetska str., 1, Lviv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-8796-1570

olenaklymova27@gmail.com

Key words: *narrator, rhizomatic polyphony of narrators, polyphonic novel, rhizome, postirony.*

The article analyzes the author's stylistic technique of rhizomatic narrative polyphony as a means of structuring a polyphonic narrative. It examines the monologues of 21 characters within the context of creating post-irony in the novel "The Spinning Heart" by Irish writer Donal Ryan. It is proved that organizing a polyphonic novel with many characters-narrators who are equal in their views requires the author to use an appropriate compositional tool to individualize the monologues of all the characters and narrators without losing the central storyline. The rhizomatic nature of the narrative allows the creation of the necessary interpersonal connections between the characters without losing their narrative «significance». It is illustrated that due to the rhizomatic structure and narrative type, each of the characters expresses sincere emotions and experiences, reflects on their own traumas, and expresses a subjective attitude towards the environment, immersing themselves in honest reflections on the nature of their own internal and external conflicts, as well as childhood traumas. The content of the narrators' monologues is characterized by intransigence, fragmentation, and illogic, with a partial loss of narrative logic and individual speech expressiveness. Exhausting the reader's emotional reserve, each narrator speaks in detail within the monologue, trying to cover both their own experiences and the general picture of the city's inhabitants' life experiences. The author, under such conditions, remains far from assessing his own characters and does not grant narrative privileges to any of them, equating the tragedies of each. Hence, it is proved that rhizomatic narrative polyphony makes it possible to embody a postironic literary intention because despite the sincerity of each monologue, the characters do not communicate or intersect in dialogues within the novel. Rhizomatic narrative polyphony as a way of creating postirony in the novel emphasises the author's postirony: remaining the characters «deaf» to other people's experiences, the characters of Donal Ryan's novel are unable to fully realise their sincere intentions, empathy for others and identify themselves in the multi-voiced environment of the novel.

Постановка проблеми. «Текстова тканина» [Бабелюк, 2010] сучасного постмодерного роману є оригінальною формою прояву авторських ідей та акцентів. Уявлення сучасного автора про форму та організацію власного мистецького продукту, що не керується формальними ознаками жанровості, відкриває нові можливості для подолання поетикальної ортодоксальності та розширення меж «метамодерного горизонту» (Л. Мацевко-Бекерська [Мацевко-Бекерська, 2022]). Метамодерний читач готовий сприймати складні літературні форми, активно рефлексувати закладені часом цілком суперечливі ідеї та вступати у спровокований автором діалог.

Залучення до художнього простору роману наратора зумовлює складний симбіотичний зв'язок «наратор – автор». Моделюючи автентичний художній простір, автор «винаходить» наратора (чи нараторів) як антропоморфне втілення закладених сенсів та умовного провідника до фікційного світу: «The work is the origin of the artist. Neither is without the other. However, neither of them alone bears the other» [Heidegger, 2006].

«У художньому творі наратор формує структуру оповіді та забезпечує сюжетну та композиційну цілісність» [Кушнірова, 2019]. Функції наратора, ступінь його впливу та залучення до подій оповіді, а також взаємозв'язок автора та наратора, як

і загальна екзистенція наратора в постмодерністському романі, безперервно резонують у сучасних літературознавчих дослідженнях художнього дискурсу (Ж. Колоїз, Т. Мішеніна,) та нарагалогії зокрема (Р. Барт, Ж. Жанетт, О. Бабелюк, Л. Мацевко-Бекерська, Н. Ізотова, Н. Porter Abbot).

Наративна стратегія, якої дотримується автор, залежить від його інтенції репрезентувати події із заданої точки текстової площини, визначаючи відповідну дистанцію між наратором та дискурсом. Поняття «наративна стратегія» з погляду художнього текстотворення є способом побудови оповідної реальності, відтворення авторського суб'єктивного досвіду та світобачення, включно із вибором наратора [Савчук, 2017]. Стратегія визначати кожного персонажа як наратора пов'язана з інтенцією автора «демократизувати» наратив, послабивши власне втручання та ідеологічний вплив, – таким чином, «наративна поліфонія» стає об'єктом цілеспрямованого літературознавчого фокусу. Цілеспрямовану тактику «множинного» оповідача з метою демонстрації різних точок зору можна простежити як у сучасних романах: «The Collector» Д. Фаулза, «Talking it over» та «Love, etc.» Д. Барнса, «Big Little Lies» Л. Моріарті, так і в ранніх зразках англomовної літератури, наприклад «The Canterbury Tales» Д. Чосера та «Decameron» Дж. Боккаччо.

Наративну поліфонію визначають як «переплетення суміжних і контрастних голосів», які, залежно від графічної техніки, можуть звучати суголосно, какофонічно чи шизоїдно [Бабелюк, Коляса, 2013], або як «взаємодію різних за статусом наративних подій, висвітлених із певних точок зору» [Ізотова, 2011]. Д. Лодж визначає змістову та ідеологічну особливість поліфонічності у романі як «... a variety of conflicting ideological positions are given a voice and set in play both between and within individual speaking subjects, without being placed and judged by an authoritative authorial voice» [Lodge, 1990]. П. Вільямс зауважує, що поліфонічна форма руйнує традиційну лінійну схему читання і спонукає до читацької мультизадачності – гортати сторінки, запитуючи себе: «Where is the author? The narrator? What narrative is untold between strands?» [Williams, 2015].

У нашому дослідженні під *наративною поліфонією* розуміємо наративне багатоголосся персонажів-нараторів, яке за своєю структурою є ризоматичним, нелінійним, децентрованим, а за змістом слугує інструментом творення авторської постіронії як у площині його сюжетотворення, так й іронічного зображення персонажів роману зокрема.

Розглянемо особливості наративної організації роману сучасного ірландського письменника

Донала Райана «The Spinning Heart», у якому автор обирає ризоматичну наративну поліфонію як незвичний, неординарний іронічний спосіб комунікації із читачем.

Об'єктом дослідження є поліфонія як наративна стратегія автора у зазначеному творі.

Предметом нашої розвідки є постіронія як визначальна ознака авторського стилю Донала Райана, що реалізується у текстовому просторі роману «The Spinning Heart» на мовному (через мовностилістичні засоби виразності) та композиційному рівнях, де наративна поліфонія є одним із інструментів творення постіронії.

Методи дослідження обґрунтовані індуктивним та дедуктивним підходами до аналізу поліфонії як авторської наративної стратегії у тексті роману.

Мета статті – виявити лінгвопоетичні прояви ризоматичної наративної поліфонії у романі Донала Райана «The Spinning Heart» та її роль у творенні постіронії.

Досягненню мети сприяє вирішення таких **завдань**: уточнити поняття «ризоматична наративна поліфонія»; визначити мовностилістичні та композиційні прояви ризоматичної наративної поліфонії через її вплив на розкриття сюжету, зміст монологів та творення художніх образів досліджуваного роману; виокремити ключові ознаки ризоматичної наративної поліфонії у творенні постіронії на композиційному рівні.

Виклад основного матеріалу. За своєю наративною структурою «The Spinning Heart» є прикладом *поліфонічного роману*, оскільки складається з монологів двадцяти одного персонажа та відповідної кількості розділів (21 розділ), кожен з яких названо іменем героя-оповідача. Д. Лодж визначає поліфонічний роман як «твір, в якому різні суперечливі ідеологічні позиції озвучуються та актуалізуються між окремими суб'єктами як у діалогах, так і в монологіях, не будучи при цьому оціненими авторитетним голосом автора» [Lodge, 1990].

Наративна поліфонія в інструментарії письменника дозволяє представити розповідь від першої особи, що дає можливість кожному із персонажів не лише презентувати суб'єктивний погляд на події роману, а й рефлексувати особистими переживаннями щодо себе та інших у глобальному й особистому контексті минулого, майбутнього та теперішнього.

Як слушно підкреслює Шань-Юнь Хуан, попри відсутність прямої взаємодії чи безпосередніх діалогів між персонажами, зміст усіх історій переплітається так, що читачі можуть сформувати загальну ментальну картину спільноти маленького ірландського містечка [Huang, 2022]. Водночас, як зазначає О. Бабелюк, «діалог може відбуватися не

лише всередині висловлення, але й між висловленнями» [Бабелюк, 2012].

Отже, діалогічність як сплетіння «голосів» та інтеракція між персонажами у досліджуваному романі досягається шляхом *ризоматичної нарративної поліфонії*, котра віддзеркалює особливості взаємодії між рівноправними персонажами твору [Бабелюк, 2010]. Ризоматичність у структурі оповіді утверджує соціальні, економічні та особистісні взаємозв'язки між рівноправними та самодостатніми персонажами роману, на зразок розгалуженого міцелію грибниці, яка не має чіткої структури та центру – кожен із героїв фікційного твору стає невід'ємною «точкою ризоми». О. Білецька називає сучасний постмодерністський текст «мінливим гетерогенним ризоматичним утворенням», для якого характерна нелінійність, неієрархічність та складна графічна форма [Білецька, 2016].

Відсутність прямих діалогів, натомість повсякчасне коментування реплік одних персонажів іншими підкреслюють суб'єктивність сприйняття героями одне одного. М. Малреннан слушно зауважує: «The fact that the characters talk about each other rather than to each other shows the legacy of distrust and disconnectedness of the community» [Mulrennan, 2016]. А. де Салазар окреслює поняття «мовчаного діалогового фону», використання якого автором свідчить про потребу громади у формуванні колективного почуття взаєморозуміння [de Salazar, 2012].

А. де Салазар визначає «багатоголосну нарративну структуру» як визначальну *сюжетотворчу характеристику роману*, що уможливує розкриття конфлікту соціально-економічного фону оповіді, а саме – періоду занепаду ірландської економіки початку XXI ст. після економічного розквіту під назвою Кельтський Тигр: «Ryan's narrative structure is multi-voiced. But, the characters' monologism also bears a resemblance to a post-Celtic Tiger society unable to come and speak out as one [de Salazar, 2012].

Узагалюючи, що, з одного боку, ризоматична нарративна поліфонія як прийом текстотворення у романі Донала Райана дозволяє висвітлити об'єднуючий соціально-економічний конфлікт роману, а з іншого – індивідуалізувати особисті конфлікти, виокремивши особистісність кожного наратора у різних точках текстового простору роману (див. рис. 1).

Серед особливостей ризоматичної нарративної поліфонії як інструменту творення художніх образів роману виділимо *рівноправність монологів* персонажів у висвітленні власних переживань, трагедій, психологічних травм та конфліктів, а також цілковиту суб'єктивність і Нову щирість їхніх рефлексій.

Звернемося до ризоматичної нарративної поліфонії з погляду її ролі у творенні постіронічного ефекту. Зважаючи на окреслені вище структурні особливості такого типу нарративу у романі «The Spinning Heart», визначимо ключові ознаки *ризо-*

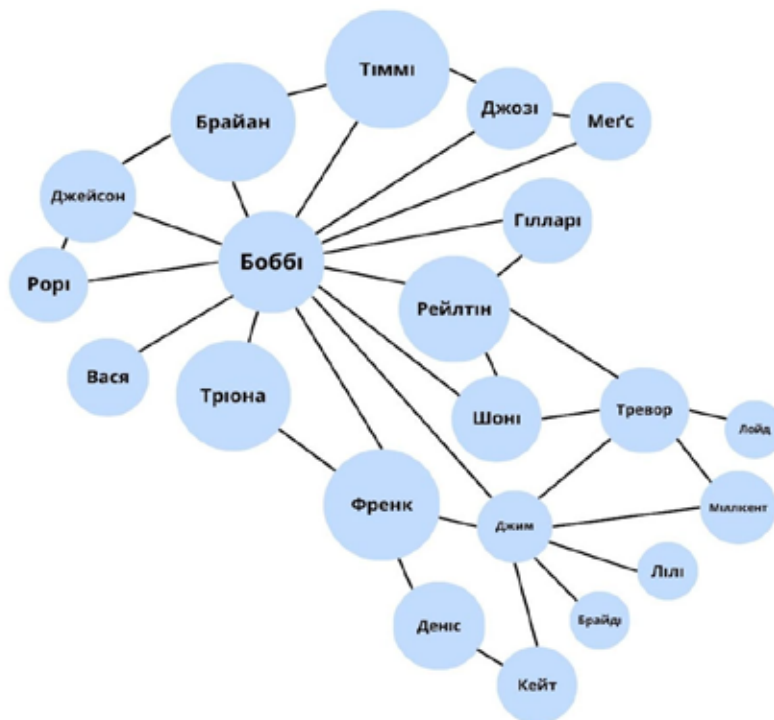

Рис. 1. Ризоматичний зв'язок між 21 наратором роману Донала Райана «The Spinning Heart»

матичної наративної поліфонії у творенні постіронії.

Баланс монологів персонажів дозволяє усім висловитися, але жодному не надає «виняткових пільг» носія істинності. Ставши лише одним із-поміж 21 наратора, жоден із персонажів не отримує прерогативи у часово-просторовому полотні твору, адже читання можна почати із будь-якого розділу роману. Трагедія та переживання жодного із персонажів не надає привілеї йому серед решти трагедій та переживань.

«Свобода слова», надана автором, стає «постіронічною пасткою» для усіх персонажів, формалізуючи та урівнюючи трагічний досвід кожного із них. «Право голосу» 21 персонажа зливається у **постіронічний гул** особистісних чи колективних переживань.

Якщо за структурою наративна поліфонія ризоматична, то, з огляду на зміст монологів персонажів-нараторів, виокремлюємо такі типи **ризоматичної наративної поліфонії**:

інтраспектний наратив, що сфокусований на саморефлексіях минулих подій, пережитих персонажами, як позитивних (для прикладу, Боббі та його щасливі моменти з дружиною: «*On the way home in the car, tears spilled down my face. Triona just said oh love, oh love*» [Ryan, 2012]), так і трагічних (наприклад Брайді, який рефлексує день втрати сина: «*The greedy Atlantic ate him and kept his little bones*» [Ryan, 2012]);

поліаспектний наратив, де оповідь змінює фокус від наратора до наратора, переключаючи увагу читача з монологу одного персонажу до іншого, і дозволяє автору репрезентувати події з точки зору рефлексії різних персонажів. У своїх монологах кожен персонаж коментує героя Боббі: Тімі: «*BOBBY WAS ALWAYS fair sound to me. He's the only one never slagged me*» [Ryan, 2012], Брайан: «*Things come easy to guys like Bobby Mahon. He's not the brightest star in the firmament, but he's a proper man*» [Ryan, 2012], Брайді: «*Bobby is a lovely boy*» [Ryan, 2012];

алогічний наратив, коли наратор настільки зосереджений на власних емоціях та переживаннях, що втрачає певний фокус / аспект/ точку зору викладу подій, а також їх логічність. Монолог Брайді – яскравий приклад такого **нестабільного часово-просторового наративу**: переключаючись із теми смерті сина на побутові негаразди, стосунки з чоловіком, коментуючи дитинство та сьогоднішнє Боббі, персонаж різко змінює теми та настрої викладу з трагічного на нейтральний, з негативно-експресивного – на поміркований. Схожий наративний прийом має назву «**оповідач-скетчер**», особливістю якого виступає як емоційна гойдалка у переключенні з теми на тему, так і фрагментарне зображення

подій, увиразнене додатковими художніми деталями [Варчук, 2021].

Варто зазначити, що у межах оповіді кожного наратора роману «The Spinning Heart» простежуються елементи інтраспективності, структурної фрагментарності та алогічності, адже кожен персонаж, коментуючи центральні події роману, схильний давати їм суб'єктивну оцінку, звертаючись до власного досвіду минулого та ситуативних переживань і рефлексій теперішнього.

Незалежно від змісту та форми висловленого, прагнучи індивідуального підходу та емпатії, кожен персонаж отримує рівнозначну читацьку та авторську увагу, розділену серед 21 персонажа. Співпереживання всім водночас нівелює емпатію читача, адже його емоційний ресурс вичерпаний.

Завдяки **ризоматичній наративній поліфонії усі рефлексії та саморефлексії монологів персонажів вирізняються невідробленою щирістю** (у рамках принципу Нової щирості), але позбавлені об'єктивності. Автор утримується від прокативного розмиття моралі, як і від маркування персонажів «позитивний – негативний», адже вони самостійно (заслужено чи ні) таврують себе. Натомість Донал Райан, наділяючи кожного персонажа власною мотивацією та свободою волі, відмовляється від осуду, оціночного ставлення й постіронічно відходить за завісу повчального художнього пафосу, ніби ввіряючи сюжетну лінію кожного персонажа незалежним силам: детермінованій долі, збігу обставин чи випадку.

Висновки та перспективи. Сутність обраної Доналом Райаном поліфонії нараторів як **ризоматичної наративної** стильової ознаки досліджуваного роману «The Spinning Heart» із безліччю монологів полягає 1) у сюжетотворенні цього роману; 2) у композиційному урізноманітненні форми оповіді; 3) у розкритті кожного з 21 персонажа у його соціальних, інтелектуальних, психологічних та вікових рисах з можливістю висловитися щиро, проте суб'єктивно. З огляду на змістовий критерій вирізняємо інтераспектну, поліаспектну та алогічну ризоматичну наративну поліфонію. Як спосіб творення постіронії ризоматична наративна поліфонія реалізує авторський постіронічний задум у розкритті почуттів щирих, але непочутих персонажів: вербальні прояви Нової щирості не є гарантією «правильних вчинків», а монолог поступається діалогу у нескінченному пошуку ефективного порозуміння.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у лінгвопоетичному аналізі інших наративних проявів поліфонії нараторів, серед яких: різноголосся, какофонія та шизоїдна поліфонія – на матеріалі романів сучасної англомовної прози.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабелюк О. А. Трансформація хронотопу в постмодерністському текстотворенні: від діалогу до какофонії *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* : зб. наук. праць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, Вип. 62. 2012. С. 12–16.
2. Бабелюк О. А. Поетика постмодерністського художнього дискурсу: принципи текстової побудови : дис. д-ра філол. наук: 10.02.04. Київ, 2010. 456 с.
3. Білецька О. В. Методика дослідження графосеміотичного кодування нарративної поліфонії в англійському постмодерністському художньому тексті. *Записки з романо-германської філології*. Одеса : КП ОМД, Випуск 1 (36). 2016. С. 11–22.
4. Варчук Л. В. Образ оповідача в сучасній англійській амеріндіанській прозі: лінгвокультурний аспект. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. *Дисертація на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія*; Київський національний лінгвістичний університет, Міністерство освіти і науки України. Київ, 2021. 230 с.
5. Ізотова Н. П. Концептотвірні функції нарративної поліфонії художнього твору (на матеріалі англійських біографічних романів ХХ століття) *Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2011. № 96 (1). Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. С. 87–90.
6. Кушнірова Т. В. Тип «множинного» наратора в оповідній структурі художнього тексту *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2019. Вип. 83. С. 59–63.
7. Мацевко-Бекерська Л. В. Метаодерний горизонт гуманітарної освіти (коли відповіді чекають своїх питань) *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи* : зб. статей VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24–25 листопада 2022 р. С. 161–164.
8. Савчук Р. І. Наративна стратегія «дзеркало» та її концептуалізація у французькому художньому текстотворенні XVIII століття *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»* : зб. наук. пр. Вип. 26. Одеса, 2017. Т. 2. С. 72–74.
9. de Salazar Asier Altuna-García (2019) Polyphony, Provincialism, Nostalgia and Involution in Post-Celtic Tiger Ireland: Donal Ryan's *The Spinning Heart*, *English Studies*, 2012. С. 90–107.
10. Heidegger M. «On the Origin of the Work of Art.» Translated by Roger Berkowitz and Philippe Nonet. Draft, December 2006. 68 p.
11. Huang, Shan-Yun “Nostalgia and Post-Crash Irish Identity in Donal Ryan’s *The Spinning Heart* and Mike McCormack’s *Solar Bones*.” 2022. P. 73–96. URL: <http://ex-position.org/wp-content/uploads/2023/01/06-Shan-Yun-Huang.pdf>
12. Lodge D. *After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism*. London : Routledge 1990. 198 p.
13. Mulrennan M. “Post-Celtic Tiger Rural Ireland, Internal Exile and Male Identity in the Fiction of Colin Barrett and Donal Ryan. An Analysis.” *The Honest Ulsterman* (February) 2016. URL: <https://humag.co/features/post-celtic-tiger-rural-ireland-internal-exile-and-male-identity-in-the-fiction-of-colin-barrett-and-donal-ryan>
14. Ryan D. *The Spinning Heart*. *Transworld Ireland*, 2012. 160 p.
15. Williams P. *Writing the Polyphonic Novel Writing in Practice*. 2015. Vol.1 ; National Association of Writers in Education. 9 p.

REFERENCES

1. Babeliuk O. A. Transformatsiia khronotopu v postmodernistskomu tekstotvorenni: vid dialohu do kakofonii *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka* : zb. nauk. prats. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I.Franka, Vyp. 62. 2012. S. 12–16.
2. Babeliuk O. A. Poetyka postmodernistskoho khudozhnoho dyskursu: pryntsy py tekstovoi pobudovy: dys. d-ra filol. nauk: 10.02.04. Kyiv, 2010. 456 s.
3. Biletska O. V. Metodyka doslidzhennia hrafosemiotychnoho koduvannia naratyvnoi polifonii v anhlomovnomu postmodernistskomu khudozhnomu teksti. *Zapysky z romanohermanskoj filolohii*. Odesa: KP OMD, Vypusk 1 (36). 2016. S. 11–22.
4. Varchuk L. V. Obraz opovidacha v suchasni anhlomovni amerindianskii prozi: lnhvokulturnyi aspekt. *Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu*. Dysertatsiia na zdobuttia stupenia vyshchoi osvity doktora filosofii za spetsialnistiu 035 Filolohiia. Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Kyiv, 2021. 230 s.
5. Izotova N. P. Kontseptotvirna funktsiia naratyvnoi polifonii khudozhnoho tvor (na materialii anhlomovnykh biohrafichnykh romaniv XX stolittia) *Naukovi zapysky. Seriia: Filolohichni nauky (movoznavstvo)*. № 96 (1). Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka. 2011. C. 87–90
6. Kushnirova T. V. Typ «mnozhynnoho» naratora v opovidnii strukturi khudozhnoho tekstu *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. Serii: Filolohiia. Vyp. 83. 2019. S. 59–63.

7. Matsevko-Bekerska L. V. *Metamodernyi horyzont humanitarnoi osvity (koly vidpovidi chekaiut svoikh pytan) Aktualni pytannia lnhvistyky, profesiinoi lnhvodydaktyky, psykhologii i pedahohiky vyshchoi shkoly: zb. statei VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Poltava, 24–25 lystopada 2022 r. 2022. S. 161–164.*
8. Savchuk R. I. *Naratyvna stratehiia "dzerkalo" ta yii kontseptualizatsiia u frantsuzkomu khudozhnomu tekstotvorenni XVIII stolittia Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia: Filolohiia: zb. nauk. pr. Odesa, Vyp. 26. T. 2. 2017. S. 72–74.*
9. de Salazar Asier Altuna-García (2019) *Polyphony, Provincialism, Nostalgia and Involution in Post-Celtic Tiger Ireland: Donal Ryan’s The Spinning Heart, English Studies, 2012. C. 90–107.*
10. Heidegger M. «On the Origin of the Work of Art.» Translated by Roger Berkowitz and Philippe Nonet. Draft, December 2006. 68 p.
11. Huang, Shan-Yun “Nostalgia and Post-Crash Irish Identity in Donal Ryan’s The Spinning Heart and Mike McCormack’s Solar Bones.” 2022. P. 73–96. URL: <http://ex-position.org/wp-content/uploads/2023/01/06-Shan-Yun-Huang.pdf>
12. Lodge D. *After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism.* London : Routledge 1990. 198 p.
13. Mulrennan M. “Post-Celtic Tiger Rural Ireland, Internal Exile and Male Identity in the Fiction of Colin Barrett and Donal Ryan. An Analysis.” *The Honest Ulsterman* (February) 2016. URL: <https://humag.co/features/post-celtic-tiger-rural-ireland-internal-exile-and-male-identity-in-the-fiction-of-colin-barrett-and-donal-ryan>
14. Ryan D. *The Spinning Heart, Transworld Ireland, 2012. 160 p.*
15. Williams P. *Writing the Polyphonic Novel Writing in Practice. 2015. Vol. 1 ; National Association of Writers in Education. p. 9.*